

ΑΜΦΙΒΙΟΝ

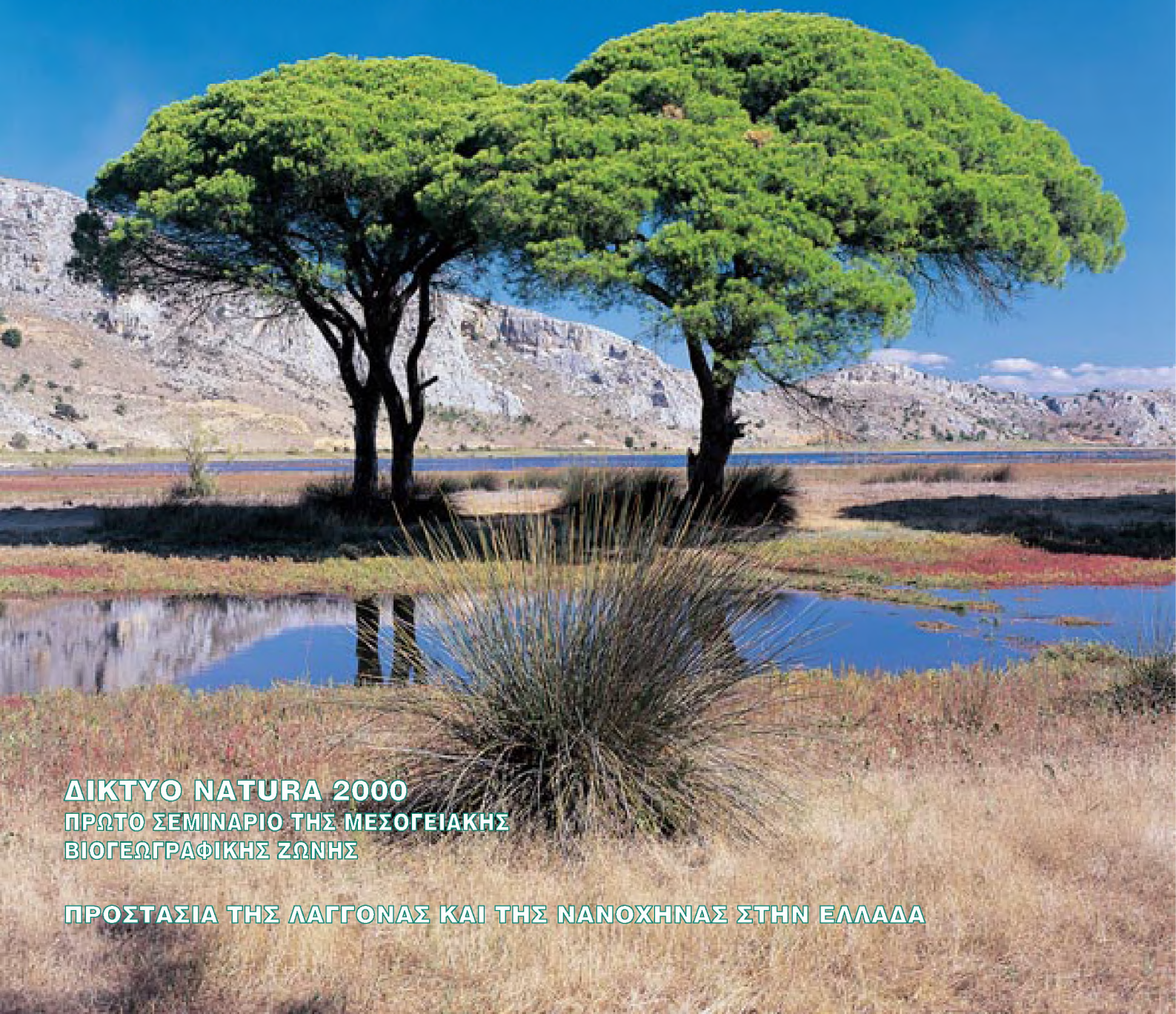
ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΒΙΟΤΟΠΩΝ - ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ • ΜΑΡΤΙΟΣ 1998
ΤΕΥΧΟΣ 19 • ΔΡΧ. 400

**ΠΑΝΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ**

**ΥΓΡΟΤΟΠΟΣ ΝΕΑΣ ΦΩΚΙΑΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
ΑΝΟΡΘΩΣΗ Η ΕΥΘΑΝΑΣΙΑ;**

**ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥΣ (MEDCOM1)**

**Ο ΑΓΡΟ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ 2078/92
& Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΠΟ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΤΗΣ Ε.Ε.**

**ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000
ΠΡΩΤΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗΣ
ΒΙΟΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΖΩΝΗΣ**

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΛΑΓΓΟΝΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΝΑΝΟΧΗΝΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Οι καλές προθέσεις δεν είναι πάντοτε ικανές για τη διατήρηση του περιβάλλοντος, αναγκαία είναι η επιστημονική γνώση για να αποφεύγονται ζημιές. Όμως καταστροφείς του περιβάλλοντος, δόλιοι και άδολοι, υπήρχαν και θα υπάρχουν πάντα. Το ερώτημα είναι αν όσοι υποστηρίζουν τη δημιουργία και τη σύνεση πράττουν όλα όσα πρέπει ως άτομα, ομάδες και κράτος για να αποτραπούν νέες καταστροφές και για να θεραπευθούν οι συνέπειες των παλαιών.

Ας θέσουμε όμως εδώ τηλεγραφικώς τα ακόλουθα πρόσφατα γεγονότα δημιουργίας και καταστροφής.

- Τα τέκνα πολλών από εκείνους που πριν μερικές δεκαετίες είχαν, εξαιτίας άγνοιας, ζητήσει την αποξήρανση των Λιμνών Μαυρούδα και Κάρλα ενεργούν σήμερα υπέρ της αναδημιουργίας αυτών των υγροτόπων και το ΥΠΕΧΩΔΕ προωθεί αυτές τις ενέργειες.
- Άτομο απείλησε σοβαρά μια από τις ελάχιστες αποικίες του Αργυροπελεκάνου (στη Λίμνη Μικρή Πρέσπα) που υπάρχουν στην Ευρώπη. Όφελος ουδέν για ουδέν. Καταστροφή προς χάριν της καταστροφής.
- Καλοπροαίρετα άτομα προσπαθούν να “πρασινίσουν” τμήματα της λεκάνης απορροής της Λίμνης Βεγορίτιδας χωρίς να έχει γνωστοποιηθεί στους ειδικούς ερευνητές του ΕΘΙΑΓΕ και των Πανεπιστημίων η σχετική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Με τον τρόπο αυτόν προκύπτουν προβλήματα επιστημονικής διαδικασίας καθώς και κίνδυνοι για τα φυσικά και τα αγροτικά οικοσυστήματα από εισαγωγή ξενικών ειδών.
- Εν τω μεταξύ, δύο παραλίμνια χωριά της πάσχουσας Βεγορίτιδας διαφωνούν όχι για το ποιο θα φροντίσει περισσότερο για την αναβάθμιση της λίμνης αλλά για τα δικαιώματα καλλιέργειας του αποκαλυπτόμενου από τα νερά πυθμένα της λίμνης. Το κύριο πρόβλημα της Βεγορίτιδας, της δεύτερης σε μέγεθος ελληνικής λίμνης μετά την Τριχωνίδα, είναι η δραστική πτώση της στάθμης της. Ο πυθμένας που αποκαλύφθηκε από την υποχώρηση των νερών της καλλιεργείται. Πριν από αρκετούς μήνες δημοσιοποιήθηκε η οξεία διαμάχη μεταξύ δύο παραλίμνιων κοινοτήτων για το ποιά έχει τα περισσότερα δικαιώματα στην καλλιέργεια του πυθμένα. Ο καθηγητής Α. Ψιλοβίκος σε επιστολή του στον τύπο παρατηρεί ότι νικητές είναι οι καλλιεργητές που θα επωφεληθούν από τη συρρίκνωση της λίμνης και ηττημένοι όλοι οι υπόλοιποι έλληνες που ψηφίζουμε νόμους για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και εφαρμόζουμε το διεθνές και κοινοτικό δίκαιο για να μη συρρικνωθούν ή αλλοιωθούν οι υγρότοποι μας.
- Ολοκληρωτική καταστροφή ελληνικού υγροτόπου εν έτη 1998; Αυτό καταγγέλουν η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία και το Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση ότι προτάθηκε για το έλος Σταυρονικήτα ή Νέας Φώκαιας ή Φυλακών Κασσάνδρας. Απίστευτη πρόταση την οποία απορρίπτουν οι δύο αυτές περιβαλλοντικές οργανώσεις προβάλλοντας δύο επιχειρήματα: πρώτον, η ευθανασία αποτελεί έγκλημα ιδίως όταν υπάρχει εφικτή θεραπεία και δεύτερον, ότι η τουριστική ανάπτυξη που βασίζεται σε υποβάθμιση της φύσης είναι υποανάπτυξη.

Υγρότοπος Ν. Φώκαιας Χαλκιδικής

Ανόρθωση ή ευθανασία;

Η Χαλκιδική ήταν άλλοτε μεταξύ των πιο ευλογημένων νομών από άποψη υγροτόπων, κυρίως παράκτιων. Ότι δεν κατάφεραν αιώνες ξένης κατοχής το κατάφεραν οι νεοέλληνες με την ενθάρρυνση της Πολιτείας στα τέλη της δεκαετίας του 1970, δηλαδή προγραμματισμένη αποξήρανση των περισσότερων υγροτόπων του νομού χάριν κυρίως του μαζικού τουρισμού.

Φωτ.: Στ. Καλπακής

Τρεις από τους σπουδαιότερους υγροτόπους της Χαλκιδικής που γλίτωσαν από την ολική καταστροφή είναι της Νέας Φώκαιας, του Παλιουρίου και του Αγίου Μάμαντα. Θα περίμενε κανείς οι υγρότοποι αυτοί να διατηρούνται από την ελληνική κοινωνία, να αναδεικνύονται οι αξίες τους και να χρησιμοποιούνται ως καίρια στοιχεία μιας συνετής τουριστικής ανάπτυξης. Δυστυχώς όμως, και για τους τρεις υπάρχουν σχέδια αλλοίωσης ή και καταστροφής. Ας σταθούμε όμως ειδικότερα στον υγρότοπο της Νέας Φώκαιας.

Ο υγρότοπος Νέας Φώκαιας ή Σταυρονικήτα ή Φυλακών Κασσάνδρας βρίσκεται περίπου 5 χιλιόμετρα δυτικά της Κοινότητας Νέας Φώκαιας στις ακτές του Θερμαϊκού Κόλπου. Ο τύπος του υγροτόπου είναι παράκτιο περιοδικώς κατακλυζόμενο έλος αλμυρού-υφάλμυρου νερού. Το μέγιστο εμβαδόν του είναι περίπου 3.000 στρέματα. Σύμφωνα με μελέτη της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας η οικολογική αξία του υγροτόπου είναι πολύ σημαντική διότι αποτελεί ενδιαίτημα 123 ειδών πουλιών μεταξύ των οποίων:

- ένα παγκοσμίως απειλούμενο είδος: η Βαλτόπαπια, *Aythya nyroca*,
- τρία είδη που κινδυνεύουν με εξαφάνιση στην Ελλάδα: ο Ροδοπελεκάνος, *Pelecanus crispus*, η Χαλκόκοτα, *Plegadis falcinellus*, και ο Μαυροπελαργός, *Ciconia nigra*,

- έξι είδη που ανήκουν στην κατηγορία Τρωτά του Κόκκινου Βιβλίου των Ελληνικών Σπονδυλοζώων: ο Καλαμοκανάς, *Himantopus himantopus*, η Βαρβάρα, *Tadorna tadorna*, η Αβοκέτα, *Recurvirostra avosetta*, ο Καλαμόκιρκος, *Circus aeruginosus*, η Πετροτριλίδα, *Burhinus oedipnemus*, και ο Μαυροκέφαλος γλάρος, *Larus melanocephalus*.

Ειδικότερα η ύπαρξη μέχρι 100 ζευγαριών Καλαμοκανά και 60 ζευγαριών Βαρβάρας αναδεικνύουν την περιοχή σε μια από τις σημαντικότερες περιοχές αναπαραγωγής των ειδών αυτών στην Ελλάδα. Επίσης πρέπει να αναφερθεί η παρουσία 10 ημερόβιων αρπακτικών, 10 διαφορετικών ειδών πάπιας καθώς και η παρουσία κύκνων και ερωδιών.

Ο υγρότοπος υφίσταται εδώ και πολλά έτη αλλοιώσεις κυρίως από παράνομες επιχωματώσεις, εναπόθεση απορριμμάτων, ασύνετες τουριστικές δραστηριότητες και παράνομο κυνήγι. Η Κοινότητα Νέας Φώκαιας προσπαθεί εδώ και 8 έτη να σταματήσουν οι αλλοιώσεις αυτού του γειτονικού της θησαυρού. Η μόνη ως τώρα γνωστή στο ΕΚΒΥ θετική πράξη της Πολιτείας ήταν η απαγόρευση θήρας.

Τους τελευταίους μήνες ήρθαν στο ΕΚΒΥ πληροφορίες ότι επιχειρηματίες επιθυμούν να προβούν σε σημαντικές επενδύσεις οι οποίες περιλαμβάνουν αποξήρανση του

υγροτόπου, δημιουργία μικρών τεχνητών λιμνών και κατασκευή γηπέδου γκόλφ για την προσέλκυση ξένων τουριστών υψηλού εισοδήματος. Λέγεται, μάλιστα, ότι έχει ήδη εκπονηθεί και η από τον νόμο απαραίτητη σχετική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.

Η Κοινότητα Νέας Φώκαιας και οι περιβαλλοντικές οργανώσεις διαμαρτύρονται στις αρμόδιες αρχές εναντίον κάθε σχεδίου αλλοίωσης-καταστροφής του σημαντικού αυτού υγροτόπου. Έως τώρα δεν έχουν φθάσει στο ΕΚΒΥ αντίγραφα των προτάσεων των επενδυτών για τροποποίηση του υγροτόπου ούτε της σχετικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Γι' αυτό και όσα ακολουθούν αφορούν τη γνώμη του ΕΚΒΥ για τις γενικές αρχές με βάση τις οποίες πρέπει να αντιμετωπίζονται παρόμοια προβλήματα:

1. Όχι απλώς οι αποξηράνσεις αλλά και οι αλλοιώσεις υγροτόπων απαγορεύονται από Κανονιστικές Πράξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ελλάδας. Πλην των νομικών συνεπειών της παραβίασης των πράξεων αυτών, υπάρχει και η ηθική συνέπεια δηλαδή η ευρωπαϊκή και διεθνής κατακραυγή εναντίον της χώρας μας. Μπορεί μια χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης να απαιτεί (και δικαίως) την οικονομική στήριξη από τους εταίρους της για τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και συγχρόνως να προβαίνει στην καταστροφή σπάνιων οικοσυστημάτων;
2. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και, φυσικά, η Ελλάδα, έχει υιοθετήσει την αρχή της αειφορικής ανάπτυξης. Είναι συμβατή με την αρχή αυτή η λειτουργία ενός γηπέδου γκόλφ (υπερβαλλόντως υδροβόρου εγχειρήματος) στην Κασσάνδρα που υποφέρει από έλλειψη πόσιμου νερού διότι εδώ και χρόνια υπάρχει προϊούσα αλάτωση των υδροφορέων της εξαιτίας της αλόγιστης υπε-

ράντλησης; Σημειώνεται ότι το παλιό γήπεδο γκόλφ της γειτονικής χερσονήσου Σιθωνίας δεν έχει πια άφθονο γλυκό νερό που χρειάζεται. Επίσης εδώ και πολλά χρόνια έχει εκφραστεί η γνώμη ότι η σοβαρότερη απειλή για τον τουρισμό της Κασσάνδρας είναι η έλλειψη γλυκού νερού και έχουν προταθεί λύσεις όπως ο περιορισμός των αρδευόμενων γεωργικών εκτάσεων και των χλοοταπίτων.

Το ΕΚΒΥ δεν διαφωνεί με τη γνώμη κατά την οποία η Ελληνική Πολιτεία πρέπει να υποστηρίξει τις ιδιωτικές επενδύσεις για την προσέλκυση τουριστών υψηλού εισοδήματος και ότι τα γήπεδα γκόλφ είναι ένα από τα μέσα προς την κατεύθυνση αυτή.

Η χρήση όμως του μέσου αυτού δεν πρέπει να γίνεται σε βάρος της ελληνικής φύσης που αποτελεί μεταξύ των άλλων και τη βάση της ελληνικής τουριστικής βιομηχανίας. Η απλή λογική λέει ότι τα μακροπρόθεσμα οφέλη της βιομηχανίας αυτής είναι από την ανόρθωση των οικοσυστημάτων και όχι από την ευθανασία τους. Ανησυχούμε διότι όλο και συχνότερα προβάλλεται το εξής επιχείρημα ακόμη και από καλής προαίρεσης ανθρώπους: *“Μα για ποιο οικοσύστημα μιλάτε; Δεν βλέπετε το σκουπιδαριό; Εμείς θα καθαρίσουμε τον τόπο, θα τον εξωραΐσουμε και θα τον κάνουμε πηγή πλούτου για την εθνική οικονομία”*.

Βάσει των στοιχείων που είναι ως τώρα γνωστά για τη Νέα Φώκαια και των γενικών αρχών που προαναφέρθησαν, το ΕΚΒΥ εισηγείται προς την Ελληνική Πολιτεία ότι η μόνη συνετή ενέργεια για τον υγρότοπο της Νέας Φώκαιας είναι η ανόρθωση και η ανάδειξή του. Αυτή είναι η μόνη ανάπτυξη που μπορεί να αποδεχθεί η επιστημονική λογική. Την ίδια γνώμη έχουν εκφράσει επίσημα πανεπιστημιακοί δάσκαλοι, περιβαλλοντικές οργανώσεις και η Επιτροπή Περιβάλλοντος του Υπουργείου Μακεδονίας-Θράκης.

Ο αγρο-περιβαλλοντικός Κανονισμός 2078/92 & η εφαρμογή του από τα κράτη μέλη της Ε.Ε.

Ο Κανονισμός 2078/92/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με τον αγρο-περιβαλλοντικό τομέα εντάσσεται στη μεταρρύθμιση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, που τέθηκε σε εφαρμογή τον Μάιο του 1992 και επέφερε μεταβολές σε αρκετά από τα σημαντικότερα καθεστώτα που διέπουν τις γεωργικές αγορές. Ο Κανονισμός προβλέπει την εφαρμογή προγραμμάτων που ενθαρρύνουν τους γεωργούς να εφαρμόζουν φιλικές προς το περιβάλλον μεθόδους καλλιέργειας στη γη τους.

Αναγνωρίζοντας το κόστος αυτών των δραστηριοτήτων, τα προγράμματα έχουν πρόθεση να συνεισφέρουν στο εισόδημα των γεωργών, οι οποίοι παρέχουν αυτή την περιβαλλοντική υπηρεσία.

Για την πραγματοποίηση των στόχων του ο Κανονισμός προβλέπει σειρά αγροπεριβαλλοντικών μέτρων (Πίνακας 1), τα οποία πρέπει να ακολουθούν τα εφαρμοζόμενα προγράμματα.

Ο τρόπος με τον οποίο εφαρμόζεται ο Κανονισμός 2078/92 στα διάφορα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσον αφορά τα προτεινόμενα αγροπεριβαλλοντικά μέτρα καθώς και την εφαρμογή των προγραμμάτων του, σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, είναι διαφορετικός. Σε ορισμένα προγράμματα κρατών μελών, οι προτεινόμενες από αυτά ενέργειες αντιστοιχούν πλήρως στα μέτρα που ορίζονται στα άρθρα του Κανονισμού (Πίνακας 1). Σε άλλα προγράμματα όμως, οι προτεινόμενες ενέργειες συνδυάζουν διαφορετικά μέτρα του Κανονισμού.

Τα προγράμματα πρέπει καταρχήν να τίθενται σε εφαρμογή κατά ζώνες στο σύνολο της επικράτειας των κρατών μελών. Επιπλέον, κάθε πρόγραμμα για μια συγκεκριμένη ζώνη πρέπει να αντανάκλα την πολυμορφία του περιβάλλοντος και των φυσικών συνθηκών που επικρατούν σε αυτή, καθώς και τις γεωργικές διαρθρώσεις και τις βασικές μορφές άσκησης της γεωργίας στη ζώνη.

Τα κράτη μέλη έχουν ερμηνεύσει με διαφορετικούς τρόπους τη διάκριση ανάμεσα στα προγράμματα κατά ζώνες και τα εθνικά προγράμματα. Έτσι, στο εσωτερικό κάθε κράτους μέλους έχουν καταρτιστεί προγράμματα σε εθνικό ή/και περιφερειακό επίπεδο καθώς και σε τοπικό επίπεδο, ανάλογα με τον βαθμό διοικητικής αποκέντρωσης και την πολυμορφία των περιβαλλοντικών συνθηκών της χώρας.

Η έμφαση που δίνεται μέσω των προγραμμάτων στους διάφορους περιβαλλοντικούς στόχους παρουσιάζει επίσης μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών, ανάλογα με τον βαθμό ευαισθητο-

Πίνακας 1. Αγρο-περιβαλλοντικά μέτρα διαχείρισης των εδαφών που προτείνει ο Κανονισμός 2078/92 [Άρθρο 2 (1) (α)-(ζ)]

α)	Χαμηλές εισροές και βιολογική καλλιέργεια: να μειώσουν οι γεωργοί σημαντικά τη χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων, να συνεχίσουν τη μείωση που ήδη ανέλαβαν, να εφαρμόσουν ή να διατηρήσουν μεθόδους βιολογικής καλλιέργειας.
β)	Εκτατική καλλιέργεια και παραγωγή χορτονομής: να μεταστραφούν προς εκτατικότερες μορφές καλλιέργειας, περιλαμβανομένης και της παραγωγής χορτονομής με μεθόδους άλλες από αυτές που καλύπτει η περίπτωση (α), στη διατήρηση εκτατικής παραγωγής ή στην μετατροπή αρόσιμων γαιών σε εκτατικούς βοσκοτόπους.
γ)	Εκτατικοποίηση της ζωϊκής παραγωγής: να μειώσουν τον αριθμό των βοοειδών ή προβατοειδών ανά μονάδα βοσκίσιμης επιφάνειας.
δ)	Άλλες φιλικές προς το περιβάλλον μέθοδοι παραγωγής: να χρησιμοποιούν άλλες μεθόδους παραγωγής που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος, των φυσικών πόρων καθώς και στη διατήρηση του φυσικού χώρου και του τοπίου ή να εκτρέφουν ζώα των φυλών της περιοχής τους που απειλούνται με εξαφάνιση.
ε)	Συντήρηση εγκαταλελειμμένων γαιών: να συντηρούν τις εγκαταλελειμμένες γεωργικές ή δασικές εκτάσεις σε καλή κατάσταση.
στ)	Μακροπρόθεσμη παύση της καλλιέργειας: να προβούν στην παύση της καλλιέργειας των γεωργικών εκτάσεων για τουλάχιστον 20 έτη, προκειμένου να χρησιμοποιούνται για περιβαλλοντικούς σκοπούς, ιδίως για τη δημιουργία βιοτόπων ή εθνικών δρυμών ή για την προστασία των υδρολογικών συστημάτων.
ζ)	Πρόσβαση του κοινού: να επιτρέπουν την είσοδο περιπατητών σε ιδιωτική γεωργική έκταση.

ποίησης των γεωργών σε περιβαλλοντικά θέματα και των περιβαλλοντικών γνωρισμάτων και αναγκών των κρατών μελών.

Προγράμματα που περιλαμβάνουν ενέργειες οι οποίες εφαρμόζονται γενικά σε όλη την επικράτεια του κράτους μέλους εφαρμόζονται στη Φιλανδία, την Ελλάδα, την Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο, τις Κάτω Χώρες, την Πορτογαλία και στη Σουηδία. Στα περισσότερα από τα άλλα κράτη μέλη, τα προγράμματα περιλαμβάνουν συνδυασμό ενεργειών που εφαρμόζονται και σε εθνικό και σε περιφερειακό επίπεδο (Αυστρία, Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Ισπανία, Ηνωμένο Βασίλειο). Στη Γερμανία και την Ιταλία σχεδόν όλα τα προγράμματα έχουν περιφερειακή εφαρμογή. Εντούτοις, ορισμένες ή όλες οι ενέργειες πολλών προγραμμάτων, εθνικών και περιφερειακών, εστιάζονται σε περιβαλλοντικές ζώνες και αποβλέπουν στην επίτευξη ειδικών τοπικών στόχων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι δεν έχει υποβληθεί στην Επιτροπή καμία πρόταση προγράμματος που να υπερβαίνει τα σύνορα των κρατών μελών, στα οποία επικρατούν παρόμοιες αγρο-περιβαλλοντικές συνθήκες.

Τα πρώτα προγράμματα τέθηκαν σε εφαρμογή το 1993. Τα περισσότερα προγράμματα εγκρίθηκαν το 1994 και ορισμένα άλλα, ιδίως στα τρία νέα κράτη-μέλη, εγκρίθηκαν μόλις το 1995. Μέχρι τον Ιούνιο του 1997 η Επιτροπή ενέκρινε 127 προγράμματα. Τα περισσότερα από αυτά τροποποιήθηκαν και μάλιστα ορισμένα αρκετές φορές. Συνολικά, η επιτροπή έλαβε 265 αποφάσεις έγκρισης ή τροποποίησης.

Στη χώρα μας αυτή τη στιγμή βρίσκονται σε εφαρμογή τα ακόλουθα προγράμματα:

α) Βιολογικής γεωργίας.

β) Μείωσης της νιτρορύπανσης γεωργικής προέλευσης στον Θεσσαλικό κάμπο.

γ) Εικοσαετούς παύσης καλλιέργειας γεωργικών γαιών.

δ) Προστασίας και διατήρησης της βιοποικιλότητας και της γενετικής ποικιλομορφίας (προστασία ποικιλιών καλλιεργούμενων φυτών και φυλών ζώων που κινδυνεύουν με εξαφάνιση και γενετική διάβρωση).

Εκκρεμεί προς έγκριση το πρόγραμμα "Προστασία οικοτόπων ιδιαίτερης σημασίας (Δίκτυο NATURA: 2000)". Επίσης, απομένει να συνταχθούν και να υποβληθούν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για έγκριση άλλα τρία προγράμματα, τα οποία θα είναι σχετικά με:

α) την αντιδιαβρωτική προστασία και τη διαχείριση εγκαταλελειμμένων γαιών,

β) το αγροτικό τοπίο,

γ) την εκπαίδευση για τα αντικείμενα που καλύπτουν τα ανωτέρω προγράμματα.

Για τη σύγκριση των προγραμμάτων σε επίπεδο Ε.Ε., ως προς τις ενέργειες που προτείνουν, αυτά είναι δυνατό να διακριθούν σε τρεις κατηγορίες. Συγκεκριμένα σε:

1. Παραγωγικές δραστηριότητες φιλικές προς το περιβάλλον.

- Βιολογικός τρόπος παραγωγής.
- Μη βιολογικός τρόπος παραγωγής με περιβαλλοντικές βελτιώσεις.
- Διατήρηση των υφιστάμενων συστημάτων χαμηλής εντάσεως.

2. Μη παραγωγική διαχείριση γαιών.

3. Σχέδια κατάρτισης και επίδειξης.

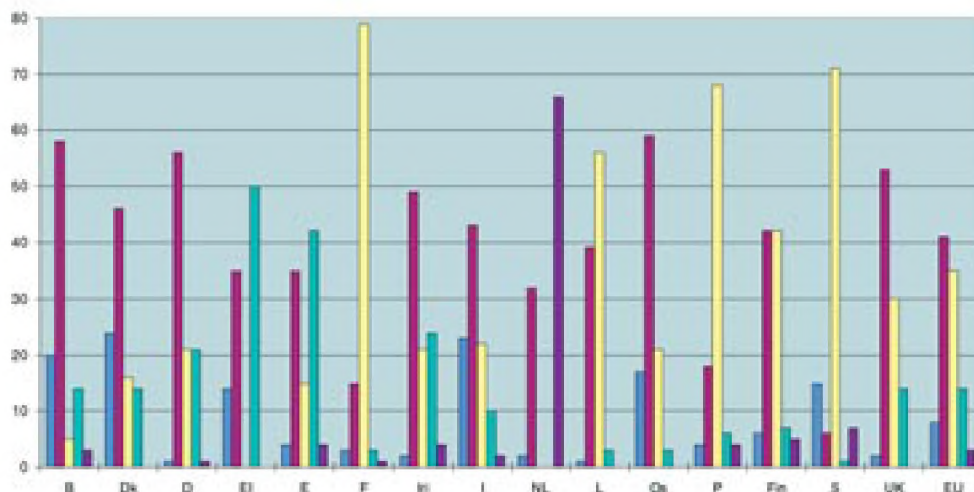

Τα αγρο-περιβαλλοντικά προγράμματα σε όλα τα κράτη μέλη, με εξαίρεση τις Κάτω Χώρες, δίνουν την κύρια έμφαση στην πρώτη κατηγορία ενεργειών. Ποσοστό άνω του 80% των δαπανών των προγραμμάτων σε όλη την Ε.Ε. διατίθεται για τη στήριξη φιλικών προς το περιβάλλον γεωργικών δραστηριοτήτων. Για την πληρέστερη σύγκριση των προγραμμάτων, έγινε περαιτέρω διαχωρισμός αυτής της κατηγορίας σε υποκατηγορίες ανάλογα με την ένταση και τη φύση των περιβαλλοντικών υποχρεώσεων. Πρέπει να τονισθεί ότι οι διάφορες κατηγορίες και υποκατηγορίες ενεργειών πρέπει να αντιμετωπίζονται με επιφύλαξη και να θεωρούνται ως προβλέψεις, δεδομένης της διαφορετικής λογικής που διέπει

κάθε πρόγραμμα.

Στο Διάγραμμα 1 παρουσιάζεται η κατανομή στον προϋπολογισμό κάθε κράτους μέλους, δείχνοντας τις διαφορετικές προσεγγίσεις εφαρμογής σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι εμφανές ότι οι Κάτω Χώρες επέλεξαν να δώσουν έμφαση στα σχέδια επίδειξης και ευαισθητοποίησης. Σε αρκετά κράτη μέλη, κυρίως στη Φιλανδία, τη Γαλλία, το Λουξεμβούργο, την Πορτογαλία, τη Σουηδία και σε ορισμένα κρατίδια της Γερμανίας, εφαρμόζονται ουσιαστικά μέτρα για τη διατήρηση των υφιστάμενων μεθόδων εκτατικής παραγωγής, ενώ το μέτρο αυτό απουσιάζει από τα προγράμματα της Ελλάδας.

- A1 : Βιολογική παραγωγή γαιών
- A2 : Παραγωγή με βιολογικές βελτιώσεις
- A3 : Διατήρηση συστημάτων παραγωγής χαμηλής έντασης
- B : Μη παραγωγική διαχείριση
- C : Σχέδια κατάρτισης και επίδειξης

Διάγραμμα 1.

Παρουσίαση του ποσοστού δημοσιονομικών δαπανών σε κάθε κράτος μέλος (Προγράμματα 1996), ανά κατηγορία μέτρων.

Δίκτυο NATURA 2000

Πρώτο Σεμινάριο της Μεσογειακής Βιογεωγραφικής Ζώνης

Στις 5 & 6 Φεβρουαρίου 1998 πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη το πρώτο σεμινάριο για τη Μεσογειακή Βιογεωγραφική Ζώνη του Δικτύου NATURA 2000. Σεμινάρια όπως αυτό πραγματοποιούνται στην Ευρώπη και για τις υπόλοιπες βιογεωγραφικές ζώνες δηλαδή, την Αλπική, την Ηπειρωτική, την Ατλαντική και τη Μακαρονησιακή.

Τα σεμινάρια αυτά έχουν ως σκοπό την επιλογή σε κοινοτικό επίπεδο των περιοχών του Δικτύου NATURA 2000, με βάση τις προτάσεις των χωρών μελών της Ε.Ε. Για τη Μεσογειακή Βιογεωγραφική Ζώνη θα ακολουθήσουν δύο ακόμη συναντήσεις, η μία στο τέλος του 1998 και η τελευταία στις αρχές του 1999, έτσι ώστε να οριστικοποιηθεί ο κατάλογος των περιοχών κοινοτικής σημασίας της ζώνης αυτής, την άνοιξη του 1999.

Τη διοργάνωση του σεμιναρίου είχε το Θεματικό Κέντρο για τη Διατήρηση της Φύσης (ETC/NC) του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος (ΕΕΑ) σε συνεργασία με το ΥΠΕΧΩΔΕ και το ΕΚΒΥ.

Στη συνάντηση προΐδρευσε ο προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης ΧΙ της Ε.Ε. κ. Bruno Julien και συμμετείχαν ο έλληνας εκπρόσωπος στη Γεν. Διεύθυνση κ. Φ. Παπούλιας, ο διευθυντής του Θεματικού Κέντρου για τη Διατήρηση της Φύσης κ. Juan Manuel de Benito και οι κ. F. Boillot και Marie-Paule Vignault, από το ΥΠΕΧΩΔΕ οι κ. Σοφία Μαρκοπούλου, Σταυρούλα Σπυροπούλου, Κátια Μαρμάρα και Α. Οικονόμου, οι εμπειρογνώμονες του ΕΚΒΥ καθ. Σ. Ντάφης, Εύα Παπαστεργιάδου, Μαρία Παπαγεωργίου και Μ. Σεφερλής, εκπρόσωποι των ΑΕΙ που συμμετείχαν στο ελληνικό πρόγραμμα καταγραφής του NATURA 2000 (καθηγητές Π. Οικονομίδης, Δ. Μπαμπαλώνας, Μαρία Λαζαρίδου, επικ. καθ. Κ. Γεωργίου, Α. Λεγάκις και ο Δρ. Γ. Τσιουρλής).

Ο καθηγητής Θ. Γεωργιάδης και οι καθ. Α. Pigniatti από το Πανεπιστήμιο της Ρώμης και Ρ. Quezel από το Πανεπιστήμιο της Μασσαλίας, συμμετείχαν στη συνάντηση ως ανεξάρτητοι εμπειρογνώμονες του Θεματικού Κέντρου για τη Διατήρηση της Φύσης.

Επίσης, στη συνάντηση συμμετείχαν αντιπροσωπεύες της Πορτογαλίας, της Ισπανίας, της Γαλλίας και της Ιταλίας καθώς και ειδικοί επιστήμονες των χωρών αυτών, εκπρόσωποι περιβαλλοντικών οργανώσεων, διεθνών (European Habitats Forum, WWF) και ελληνικών (WWF-Ελλάς, Εταιρία για την Προστασία και Μελέτη της Μεσογειακής Φώκιας-Mom, Αρκτούρος, Σύλλογος για την Προστασία της Θαλάσσιας Χελώνας, κ.λπ.) και ως ανεξάρτητος παρατηρητής ο εκπρόσωπος της Κύπρου.

Φωτ.: Α. Λογοθέτης

Φωτ.: Σ. Μηλιάνης

Φωτ.: Α. Λογοθέτης

Η συνολική διαδικασία επιλογής των περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 σε κοινοτικό επίπεδο περιλαμβάνει τα ακόλουθα στάδια:

1. την επιβεβαίωση της ορθότητας των δεδομένων για κάθε περιοχή από το Θεματικό Κέντρο για τη Διατήρηση της Φύσης, για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,
2. την οριστικοποίηση του "Καταλόγου Αναφοράς" ειδών ζώων και φυτών καθώς και τύπων οικοτόπων που απαντούν σε κάθε βιογεωγραφική ζώνη,
3. την εξέταση και διασφάλιση ικανής αντιπροσώπευσης των οικοτόπων και των ειδών του "Καταλόγου Αναφοράς" στις προτεινόμενες περιοχές του Δικτύου,
4. την αρχική επιλογή των τόπων κοινοτικής σημασίας,

5. τη διμερή διαπραγμάτευση κάθε κράτους μέλους με την Επιτροπή ως προς τις επιλεγόμενες περιοχές βάσει του άρθρου 5 της Οδηγίας 92/43,
6. τη δημοσίευση του τελικού καταλόγου των τόπων κοινοτικής σημασίας στην επίσημη εφημερίδα της Ε.Ε.

Για τη Μεσογειακή Βιογεωγραφική Ζώνη η καθυστέρηση, εκ μέρους της Ισπανίας και της Γαλλίας, υποβολής των καταλόγων των περιοχών (τόπων) είχε ως αποτέλεσμα η Επιτροπή να μην ολοκληρώσει την προβλεπόμενη διαδικασία κατά τη διάρκεια του Α' σεμιναρίου (στάδια 1-3). Έτσι στο σεμινάριο συζητήθηκαν και οριστικοποιήθηκαν τα στάδια 1 και 2 μόνο για την Ιταλία, την Ελλάδα και την Πορτογαλία και εξετάσθηκε μέρος της διαδικασίας του σταδίου 3. Στις επόμενες συναντήσεις θα ολοκληρωθούν τα στάδια 1, 2, και 3 και για τις άλλες δύο χώρες και η τελευταία συνάντηση θα αφορά την ολοκλήρωση του σταδίου 4.

Η **Μεσογειακή Βιογεωγραφική Ζώνη** αντιστοιχεί στο 27% της συνολικής έκτασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο καλύπτει το 92% της έκτασης της Πορτογαλίας, το 85% της Ισπανίας, το 13% της Γαλλίας, το 54% της Ιταλίας και το 100% της Ελλάδας.

Στη ζώνη αυτή απαντά το 75% των τύπων οικοτόπων

της Οδηγίας, το 66% των τύπων οικοτόπων προτεραιότητας, το 58% των ειδών χλωρίδας και πανίδας της Οδηγίας και το 62% των ειδών προτεραιότητας.

Η έκταση των μέχρι σήμερα προτεινόμενων περιοχών στη μεσογειακή ζώνη από τα κράτη μέλη αντιστοιχεί περίπου στο 13% της έκτασης της Πορτογαλίας (αναμένονται συμπληρωματικές περιοχές), στο 15% της Ισπανίας (αναμένονται συμπληρωματικές περιοχές), στο 2,8% της Γαλλίας (αναμένονται συμπληρωματικές περιοχές), στο 12,5% της Ιταλίας (αναμένονται συμπληρωματικές περιοχές) και στο 19,5% της Ελλάδας (συμπεριλαμβάνονται μεγάλες θαλάσσιες εκτάσεις). Από το Θεματικό Κέντρο για τη Διατήρηση της Φύσης εκτιμάται ότι έως σήμερα το 13,4% της έκτασης της μεσογειακής ζώνης αντιστοιχεί στις προτεινόμενες περιοχές ενώ, σύμφωνα με τις δηλώσεις των κρατών μελών που θα στείλουν συμπληρωματικές περιοχές, το τελικό ποσοστό αναμένεται να φθάσει έως 20%.

Σε ό,τι αφορά την Ελλάδα, κατά το σεμινάριο οριστικοποιήθηκε ο Κατάλογος Αναφοράς τύπων οικοτόπων και ειδών της μεσογειακής ζώνης. Επιμέρους θέματα που διατύπωσε το Θεματικό Κέντρο, εξετάσθηκαν παρουσία των εμπειρογνηνόνων του ΕΚΒΥ και του Θεματικού Κέντρου αλλά και εκπροσώπων της ομάδας εργασίας του

Φωτ.: Α. Λογοθέτης

Φωτ.: Α. Λογοθέτης

ελληνικού προγράμματος καταγραφής Life-Habitat/1994-95.

Κατά τη διαδικασία οριστικοποιήθηκε η παρουσία ή η απουσία των τύπων οικοτόπων του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας στην Ελλάδα.

Ως αποτέλεσμα, θα πρέπει να επαναξετασθούν και να τροποποιηθούν τα Τυποποιημένα Δελτία Δεδομένων για κάποιες από τις περιοχές του Εθνικού Καταλόγου. Ειδικότερα, σε περίπτωση που ένας τύπος οικοτόπου του Καταλόγου Αναφοράς δεν απαντά σε καμία από τις προτεινόμενες περιοχές στον Εθνικό Κατάλογο θα πρέπει να προσδιορισθούν περιοχές όπου εμφανίζεται και να διατυπωθεί αντίστοιχη πρόταση. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των εμπειρογνομόνων της ελληνικής πλευράς, υπάρχει η πιθανότητα για την εφαρμογή αυτής της διαδικασίας για τους τύπους οικοτόπων 2210 και 3130.

Επίσης, οριστικοποιήθηκε η παρουσία ή η απουσία ειδών φυτών και ζώων του Παραρτήματος ΙΙ της Οδηγίας στην Ελλάδα και αποφασίσθηκαν ανάλογες ενέργειες.

Στη συνέχεια, εξετάστηκαν τα στοιχεία αντιπροσωπευτικότητας των τύπων οικοτόπων και των ειδών του Καταλόγου Αναφοράς που απαντούν μόνο στην Ελλάδα,

την Ιταλία και την Πορτογαλία. Το Θεματικό Κέντρο για τη Διατήρηση της Φύσης ζητούσε για κάθε τύπο οικοτόπου και είδος να επιβεβαιωθεί από τις εθνικές αντιπροσωπεύσεις και τους ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες η ικανοποιητική παρουσία τους στις περιοχές των εθνικών καταλόγων. Τυχόν παρεμβάσεις και παρατηρήσεις των περιβαλλοντικών οργανώσεων λαμβάνονταν υπόψιν. Ως αποτέλεσμα της παραπάνω διαδικασίας, παραμένουν σε εκκρεμότητα και χρήζουν απαραίτητων ενεργειών η διασφάλιση της επαρκούς αντιπροσώπευσης στον ελληνικό εθνικό κατάλογο της μεσογειακής φώκιας και της οχιάς της Μήλου αλλά και η οριστικοποίηση της ένταξης στον εθνικό κατάλογο της περιοχής του όρους Άθως που καθυστερεί λόγω του ιδιαίτερου νομικού καθεστώτος της Πολιτείας του Αγίου Όρους.

Την τελευταία μέρα του σεμιναρίου πραγματοποιήθηκε επίσκεψη στη Λίμνη Κερκίνη, όπου οι συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν έναν από τους σημαντικότερους υγροτόπους της χώρας μας με την πολύτιμη βοήθεια του βιολόγου Θ. Ναζηρίδη.

Η Πρώτη Συνάντηση της Επιτροπής στη Θεσσαλονίκη

Η Μόνιμη Επιτροπή της Σύμβασης Ραμσάρ ενέκρινε τον Οκτώβριο του 1996 τη σύσταση της πρώτης περιφερειακής επιτροπής, της Μεσογειακής Επιτροπής για τους Υγροτόπους (MedCom), την οποία απαρτίζουν κράτη της Μεσογείου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι Συμβάσεις Βαρκελώνης και Βέρνης, οργανισμοί και ιδρύματα.

Η πρώτη συνάντηση της επιτροπής πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα (Θεσσαλονίκη, 15-17 Μαρτίου 1998), υπό την αιγίδα του Γραφείου της Σύμβασης Ραμσάρ και με τη φιλοξενία του ΥΠΕΧΩΔΕ. Την οργάνωση της συνάντησης ανέλαβε η Γραμματειακή Μονάδα της Συντονιστικής Ομάδας MedWet, η οποία εδρεύει στο ΕΚΒΥ.

Στη συνάντηση μετείχαν με εκπροσώπους τους 21 χώρες (Αλβανία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία, Γαλλία, Γιουγκοσλαβία, Ελλάδα, Ιορδανία, Ισπανία, Ισραήλ, Ιταλία, Κροατία, Κύπρος, Λίβανος, Μάλτα, Μαρόκο, ΠΓΔΜ, Πορτογαλία, Σλοβενία, Συρία, Τουρκία και Τυνησία), η Παλαιστινιακή Αρχή, το Συμβούλιο της Ευρώπης, η Συντονιστική Μονάδα των Περιβαλλοντικών Προγραμμάτων των Ηνωμένων Εθνών για το Μεσογειακό Σχέδιο Δράσης, το Γραφείο της Σύμβασης Ραμσάρ και επτά οργανισμοί που ασχολούνται στη Μεσόγειο με θέματα σχετικά με τους υγροτόπους (BirdLife International, ΕΚΒΥ, IUCN, The World Conservation Unit-IUCN, Βιολογικός Σταθμός Tour du Valat, Wetlands International, WWF-International).

Σκοποί της πρώτης Συνάντησης της Μεσογειακής Επιτροπής Υγροτόπων ήταν:

- η αποδοχή των κανόνων λειτουργίας της Μεσογειακής Επιτροπής για τους Υγροτόπους, από τους συμμετέχοντες σε αυτήν,
- η εξέταση των αποτελεσμάτων από την εφαρμογή της Μεσογειακής Στρατηγικής για τους Υγροτόπους (Βενετία 1996), στις χώρες μέλη της Μεσογειακής Επιτροπής Υγροτόπων,
- η εκτίμηση της προόδου της πρωτοβουλίας MedWet,
- ο καθορισμός της πολιτικής για την αποκατάσταση και ανόρθωση των λειτουργιών των Μεσογειακών υγροτόπων.

Σημειώνεται ότι η πρωτοβουλία MedWet γεννήθηκε στις αρχές της δεκαετίας του '90 (Διάσκεψη του Γκράντο, Ιταλία 1991) και εξελίχθηκε ως μια δοκιμή μακροπρόθεσμης

συνεργασίας ανάμεσα σε κυβερνήσεις, διεθνείς συμβάσεις, την Ευρωπαϊκή Ένωση, περιβαλλοντικές οργανώσεις, ιδρύματα και οργανισμούς καθώς και μεμονωμένα άτομα, για την προστασία των υγροτόπων της μεσογειακής λεκάνης και τελεί υπό την αιγίδα της Σύμβασης Ραμσάρ, με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Από το 1993 έχουν υλοποιηθεί με συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα Προγράμματα MedWet 1 και 2 αντίστοιχα για μεσογειακές κοινοτικές και μη κοινοτικές χώρες και βρίσκεται σε εξέλιξη το Πρόγραμμα MedWet 3 για μεσογειακές μη-κοινοτικές χώρες.

Έχει καταρτισθεί και τεθεί σε λειτουργία μία ελαστική δομή για την πρωτοβουλία MedWet, η οποία ονομάζεται Συντονιστική Ομάδα MedWet και αποτελείται από:

- έναν συντονιστή που όρισε το Γραφείο Ραμσάρ, με χρηματοδότηση από το μεσογειακό πρόγραμμα του Παγκόσμιου Ταμείου για τη Φύση,
- μονάδα γραμματείας στο Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων-Υγροτόπων, που χρηματοδοτείται από το ΥΠΕΧΩΔΕ, και
- μονάδα ανάπτυξης έργων στον Βιολογικό Σταθμό της Tour du Valat, που χρηματοδοτεί το Υπουργείο Περιβάλλοντος της Γαλλίας και ο Σταθμός.

Το πρόγραμμα εργασιών της πρώτης συνάντησης της MedCom περιελάμβανε συνεδρίαση των μελών, τεχνική συνάντηση με θέμα "Αποκατάσταση λειτουργιών υγροτόπων" και επίσκεψη στην περιοχή της λίμνης Κάρλας στον Νομό Μαγνησίας.

Η Μεσογειακή Επιτροπή, μετά την ολοκλήρωση των εργασιών της, κατέληξε στα εξής:

Φωτ.: Σ. Μηλιώνης

- ενέκρινε τα πρώτα βήματα που έγιναν για την εφαρμογή της Μεσογειακής Στρατηγικής για τους Υγροτόπους και τα οποία περιλαμβάνουν:
 - την ολοκλήρωση του προγράμματος MedWet 2 σε Αλβανία, Αλγερία, Κροατία, Μαρόκο και Τυνησία,
 - την έγκριση και επικείμενη έναρξη του προγράμματος MedWet 3, χρηματοδοτούμενο από το ταμείο GEF και το Γαλλικό Ταμείο για το Παγκόσμιο Περιβάλλον (FFEM),
 - τη δημιουργία μιας δομής συνεργασίας στη Μεσόγειο, στα πλαίσια της Σύμβασης Ραμσάρ για τους Υγροτόπους, η οποία θα συμπεριλαμβάνει τη MedCom και τη Συντονιστική Ομάδα MedWet.
- επαναβεβαίωσε τις αρχές της Διακήρυξης της Βενετίας (Ιούνιος 1996) και ειδικότερα τονίσθηκαν τα ακόλουθα:
 - οι προσπάθειες για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας θα πρέπει να λάβουν υπόψη τις ανάγκες των τοπικών πληθυσμών, μέσα στο πλαίσιο της αειφορικής χρήσης των φυσικών πόρων των υγροτόπων,
 - οι υγρότοποι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη ρύθμιση του υδατικού κύκλου στις λεκάνες απορροής τους,
 - μια πολύπλευρη προσέγγιση διαχείρισης που εμπλέκει όλους τους ενδιαφερομένους, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών πληθυσμών, είναι ο καλύτερος τρόπος για τη διατήρηση των υγροτόπων και τη συνετή διαχείριση των υγροτοπικών πόρων.

Στη συνάντηση συμφωνήθηκε να παραμείνουν ως έχουν οι προτεραιότητες δράσης για τη διατήρηση και συνετή χρήση των υγροτόπων στη Μεσόγειο, όπως αυτές συμφωνήθηκαν τον Νοέμβριο του 1996, δηλαδή:

- να γίνουν περισσότερο γνωστές οι λειτουργίες και οι αξίες των υγροτόπων για τον άνθρωπο, τόσο σε εκείνους

- που παίρνουν τις αποφάσεις όσο και στο ευρύτερο κοινό,
- να προωθηθεί η ολοκληρωμένη διαχείριση σημαντικών περιοχών,
- να ενδυναμωθούν οι θεσμοί διαχείρισης των υγροτόπων, ειδικά μέσω της κατάρτισης,
- να ενθαρρυνθεί μία ολοκληρωμένη προσέγγιση των υγροτόπων λαμβάνοντας υπόψη τα ενδιαφέροντα όλων των εμπλεκόμενων μερών.

Τα μέλη της συνάντησης πρότειναν να ενσωματωθούν αυτές οι προτεραιότητες στο ακόλουθο πλαίσιο:

- **σε επίπεδο Μεσογείου:** ενίσχυση της τεχνικής και χρηματοδοτικής συνεργασίας και βοήθειας σε διμερές και πολυμερές επίπεδο, λαμβανομένων υπόψη των οικονομικών ανισοτήτων της περιοχής,
- **σε εθνικό επίπεδο:** χάραξη εθνικής και περιφερειακής πολιτικής (σύμφωνα επίσης και με το Σχέδιο Στρατηγικής του Ραμσάρ), η οποία θα λάβει υπόψη τις προαναφερθείσες αρχές,
- **σε τοπικό επίπεδο:** ίδρυση στους κυριότερους υγροτόπους, τοπικών διαχειριστικών φορέων ευρείας σύστασης, στους οποίους θα ανατεθεί η εκπόνηση και εφαρμογή κατάλληλων προγραμμάτων διαχείρισης.

Κατά τη διάρκεια της συνάντησης κατατέθηκαν συγκεκριμένες προτάσεις από τη Συντονιστική Ομάδα MedWet, οι οποίες έχουν ως εξής:

- ενίσχυση του δυναμικού του δικτύου MedWet μέσα από την αποδοτική λειτουργία της Γραμματείας MedWet η οποία θα στηρίζει τα μέλη του δικτύου,
- προώθηση της εφαρμογής των προσεγγίσεων MedWet και εκτίμησή τους στις περιοχές δοκιμής,
- έναρξη μιας εκστρατείας για την ευρεία μεσογειακή επικοινωνία για το έτος 2000, με θέμα "Υγρότοποι και Άνθρωποι",
- βελτίωση της κατάρτισης για τους υγροτόπους, μέσω υφιστάμενων θεσμών, με βάση τις εργασίες που έγιναν στα προγράμματα MedWet 1 και 2,
- ενίσχυση της διατήρησης των υγροτόπων και προώθηση της αειφορικής χρήσης των πόρων τους, περιλαμβανομένης της πρόβλεψης ενός πλαισίου ανάπτυξης εθνικής πολιτικής για τους υγροτόπους,
- ανάληψη δράσεων για την καλύτερη ενημέρωση σχετικά με τους υγροτόπους της κάθε περιοχής,
- διερεύνηση της ίδρυσης ενός Κέντρου Υγροτόπων στη Βόρεια Αφρική, κατόπιν διαβουλεύσεων με όλες τις ενδιαφερόμενες χώρες και με πρόγραμμα εργασίας τέτοιο που να εστιάζει σε κοινωνικο-οικονομικές και πολιτιστικές όψεις για τη διατήρηση και την αειφορική χρήση των υγροτόπων.

Τα μέλη της Συντονιστικής Ομάδας MedWet δεσμεύτηκαν να μελετήσουν τη σκοπιμότητα αυτών των προτάσεων και να τις μετουσιώσουν σε συγκεκριμένα έργα. Η εισήγηση της Συντονιστικής Ομάδας πάνω στις προηγούμενες προτάσεις θα παρουσιασθεί στην επόμενη συνάντηση της Μεσογειακής Επιτροπής Υγροτόπων, που έχει προγραμματισθεί για τον Φεβρουάριο του 1999.

ΠΑΝΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Ίδρυση του Δικτύου στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη

Στις 25-27 Φεβρουαρίου 1998 πραγματοποιήθηκε στην Κρακοβία της Πολωνίας, συνέδριο με τίτλο *“Η πράσινη ραχοκοκαλιά της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης”*. Το συνέδριο αφορούσε την ίδρυση του Πανευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στο ιδιοκτησιακό καθεστώς, στη διανομή της γης καθώς και στην οικονομική στήριξη που απαιτείται για την εφαρμογή του Πανευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου.

Το συνέδριο οργανώθηκε από το Ευρωπαϊκό Κέντρο για τη Διατήρηση της Φύσης-ECNC σε συνεργασία με την Παγκόσμια Ένωση για τη Διατήρηση της Φύσης-IUCN και το Ινστιτούτο Προστασίας της Φύσης της Πολωνικής Ακαδημίας Επιστημών. Συμμετείχαν περισσότερα από 200 άτομα από 30 χώρες και διεθνείς οργανισμούς.

Πέραν των εισαγωγικών ομιλιών στα πεδία της πολιτικής, της έρευνας και της χρηματοδότησης, πραγματοποιήθηκαν ειδικές συνεδριάσεις με την ακόλουθη θεματολογία:

Οικολογία και Οικονομία-Προκλήσεις στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη

Αναγνωρίστηκαν και συζητήθηκαν οι επιπτώσεις των οικονομικών δραστηριοτήτων και οι αλλαγές οι οποίες έχουν επέλθει, σε σχέση με τη διατήρηση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Επίσης συζητήθηκε η εφαρμογή αγροτικής πολιτικής, η οποία θα ευνοεί την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Πλαίσιο εφαρμογής του Πανευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου (ΠΟΔ) στο περιφερειακό επίπεδο της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης

Δόθηκε έμφαση στη συνεργασία και τη δυνατή συνέργεια μεταξύ των υπαρχουσών πρωτοβουλιών και του Πανευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου. Η αναφορά στις εργασίες της Γραμματείας της Σύμβασης της Βέρνης, της Επιτροπής του Ελσίνκι, της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Προστασία των Ακτών και του Παγκόσμιου Ταμείου για τη Φύση-Δίκτυο των Μεγάλων Σαρκοφάγων, κατέδειξε τον τρόπο με τον οποίο οι πρωτοβουλίες αυτές μπορούν να συμβάλλουν στο ΠΟΔ. Επίσης, η εμπειρία της

Φωτ.: Λ. Λαγιάδης

μεθοδολογίας του Corine, των Κόκκινων Καταλόγων και των διεθνώς χαρακτηρισμένων περιοχών κατέδειξε την πρακτική διάσταση της εφαρμογής του δικτύου.

Εφαρμογή του Πανευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου: ευκαιρίες και προκλήσεις

Παρουσιάστηκαν δύο οικολογικά συστήματα, η οροσειρά των Καρπαθίων και η λεκάνη του ποταμού Δούναβη και συζητήθηκε η σχέση της βιοποικιλότητας με τα παραδοσιακά πολιτιστικά στοιχεία ως βάση για την αειφόρο περιφερειακή ανάπτυξη.

Κριτήρια, οδηγίες και αποτελεσματική χρήση της πληροφορίας για την εφαρμογή του Πανευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου

Παρουσιάστηκαν προτάσεις κριτηρίων και οδηγιών για μία κοινή προσέγγιση για την εφαρμογή του Πανευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου καθώς και η διαδικασία ανάκτησης των κατάλληλων πληροφοριών. Σκοπός ήταν να υπάρξει ακριβής κατανόηση για τη σχέση μεταξύ των υπαρχόντων πρωτοβουλιών με το ΠΟΔ (π.χ. ο

ρόλος του Δικτύου Emerald της Σύμβασης της Βέρνης και ο μελλοντικός ρόλος του Δικτύου NATURA 2000 με την είσοδο των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης στην Ευρωπαϊκή Ένωση).

Δυνατότητες χρηματοδότησης για την εφαρμογή του Πανευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου

Συζητήθηκαν διάφορες δυνατότητες χρηματοδότησης, με παραδείγματα από χρηματοδοτικές διόδους που ήδη λειτουργούν και μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Σκοπός ήταν η ανάπτυξη μίας επιτυχούς στρατηγικής χρηματοδότησης από ένα εύρος σχετικών μέσων.

Πρωτοβουλίες μη κρατικών οργανώσεων που συνεισφέρουν στην εφαρμογή του Πανευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη

Αναγνωρίστηκε η δυναμική προσφορά των μη κρατικών οργανώσεων στην εφαρμογή του Πανευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου σε διάφορα πεδία, από την ευαισθητοποίηση κοινού σε τοπικό επίπεδο έως την κατάρτιση σε τεχνικές διαχείρισης τύπων οικοτόπων, με την παρουσίαση διαφόρων σχετικών πρωτοβουλιών από τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.

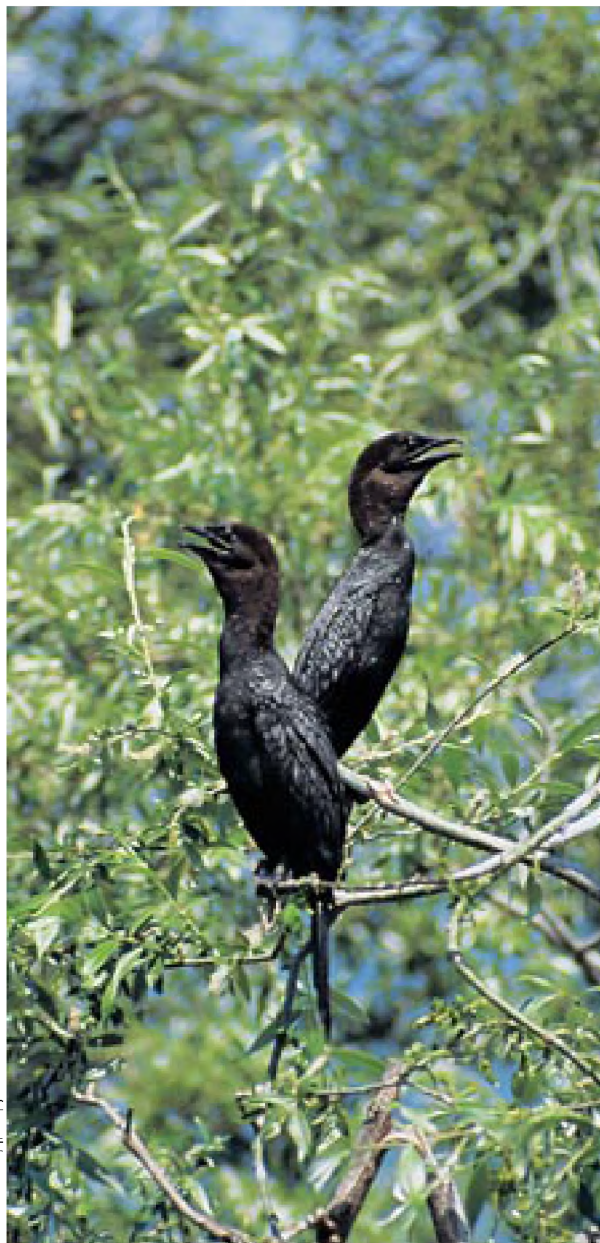
Με την ολοκλήρωση των ειδικών συνεδριάσεων, το συνέδριο κατέληξε σε ένα κείμενο προτάσεων για την εφαρμογή του Πανευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου, το οποίο χαρακτηρίστηκε ως Διακήρυξη της Κρακοβίας.

Η Διακήρυξη της Κρακοβίας θα υποβληθεί από την Οργανωτική Επιτροπή του συνεδρίου,

- στο Συμβούλιο της Στρατηγικής για τη Βιολογική Ποικιλότητα και την Ποικιλότητα του Τοπίου για υιοθέτηση, ως βάση προώθησης της εφαρμογής του Άξονα Δράσης 1,
- στους Υπουργούς που είναι υπεύθυνοι για την προστασία του περιβάλλοντος στην Πολωνία, Ουγγαρία και Ολλανδία, για να ζητήσουν την εφαρμογή της διακήρυξης σε σχετικές διεθνείς διασκέψεις.

Προστασία της Λαγγόνας και της Νανόχηνας στην Ελλάδα

Φωτ.: Θ. Ναζηρίδης

Με χρηματοδότηση της Ε.Ε. και στα πλαίσια του χρηματοδοτικού μέσου LIFE-NATURE, ξεκίνησε στις αρχές του 1997 πρόγραμμα για την προστασία δύο απειλούμενων ειδών πουλιών, της Λαγγόνας και της Νανόχηνας.

Το πρόγραμμα με τίτλο "Προστασία της Λαγγόνας και της Νανόχηνας στην Ελλάδα" έχει διάρκεια τρία έτη και την υλοποίησή του έχουν αναλάβει το Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση, η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία και η Εταιρία Προστασίας Πρεσπών.

Το Πρόγραμμα διεξάγεται σε δέκα υγροτόπους της Βόρειας Ελλάδας όπου και εμφανίζονται κυρίως τα δύο αυτά είδη πουλιών: Δέλτα Έβρου, Λίμνη Ισμαρίδα και λιμνοθάλασσες Θράκης, Λίμνη Βιστονίδα και Πόρτο Λάγος, Δέλτα Νέστου, Λίμνη Κερκίνη, Δέλτα Αξιού-Λουδία-Αλιάκμονα, Λίμνη Καστοριάς, Λίμνη Πετρών, Λίμνες Μικρή και Μεγάλη Πρέσπα και Δέλτα Καλαμά.

Η Λαγγόνα και η Νανόχηνα είναι δύο είδη πουλιών τα οποία έχουν χαρακτηριστεί παγκοσμίως ως απειλούμενα. Η Ελλάδα είναι σήμερα η μόνη χώρα μέλος της Ε.Ε. στην οποία φωλιάζει η Λαγγόνα και η μόνη χώρα της Ε.Ε. στην οποία ξεχειμωνιάζουν περιορισμένοι πληθυσμοί της Νανόχηνας.

Ο βασικός σκοπός του προγράμματος είναι η διατήρηση και μακροπρόθεσμα η αύξηση του πληθυσμού των δύο ειδών στην Ελλάδα. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού:

- γίνονται μετρήσεις και παρατηρήσεις του πληθυσμού των δύο ειδών στους υγροτόπους όπου υλοποιείται το πρόγραμμα,
- γίνεται καταγραφή των ενδιαιτημάτων τους,
- προωθούνται ενέργειες οι οποίες θα μειώνουν στο ελάχιστο την υποβάθμιση και την απώλεια ενδιαιτημάτων σημαντικών για την ύπαρξη των δύο ειδών,
- λαμβάνονται μέτρα για την ελαχιστοποίηση της όχλησης στις περιοχές αναπαραγωγής και τροφοληψίας,
- εφαρμόζονται προγράμματα ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης τοπικών φορέων και πολιτών, η συμμετοχή των οποίων θεωρείται σημαντική στην επιτυχία του προγράμματος, και
- θα εξασφαλισθεί η συνέχεια της προστασίας των δύο ειδών και μετά τη λήξη του προγράμματος, με τη σύνταξη, προώθηση και υλοποίηση εθνικών σχεδίων δράσης, λαμβάνοντας πάντα υπόψη τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά των περιοχών εφαρμογής.

Α Μ Φ Ι Β Ι Ο Ν

Τεύχος 19, Μάρτιος 1998
Διμηνιαία έκδοση του ΕΚΒΥ ISSN 1106 - 3866

Ταχυδρομική διεύθυνση:

Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας

Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων - Υγροτόπων

14ο χλμ Θεσσαλονίκης - Μηχανιώνας, 570 01 Θέρμη,
τηλ. (031) 473.320, 473.432, 475.604 - Φαξ: (031) 471.795

Υπεύθυνη Έκδοσης: Μαρία Κατσακώρη

Συντακτική Επιτροπή: Μαρία Κατσακώρη, Σπύρος Ντάφης

Σ' αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν:

Βάσω Τσιαούση, Δημήτρης Παπαδήμος, Εύα Παπαστεργιάδου,
Νίκος Κόντος, Αγγελική Δημητρίου, Μαρία Παπαγεωργίου

Φωτογραφία εξωφύλλου: Α. Λογοθέτης

Σχέδια: Πασχάλης Δουγαλής

Φωτοστοιχειοθεσία - Εκτύπωση: ANIMA GRAPHICS

Υιοί Α. Υφαντή Ο.Ε., Φραγκίνη 9, 546 24 Θεσσαλονίκη

Κείμενα και φωτογραφίες που αποστέλλονται για δημοσίευση στο περιοδικό δεν επιστρέφονται. Επιτρέπεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή ή η μετάδοση με οποιοδήποτε οπτικοακουστικό μέσο του περιεχομένου του ΑΜΦΙΒΙΟΝ μόνο εφόσον γίνεται αναφορά στην πηγή.